

Juttu on Baltimore Eesti koolist

Meie praegune Baltimore Eesti kool sai alguse 1955.-56. õppeaastal. Me alustasime tööd 1955. aasta veebruari- või märtsikuus peetud õpetajate ja lastevanemate koosoleku otsuse põhjal. Koosoleku kokkukutsujaks oli Baltimore Eesti Selts. B. Eesti Seltsil kooliruumi polnud, need saime YWCA International Centri ruumes, Broadwayl.

Kooli tööleasumise esimeseks tingimuseks oli: Kas meil õpetajaid on?

Õpetajatena lubasid oma kaastööd: Tõnis Roosmaa, Leida Siimsen, Meeta Liiv, Evald ja Elvine Tammarud. Kõik nimetatud on endised tegelikud õpetajad juba kodumaalt. Kooliruumid sisaldasid vaid tavalisi laudu ja toole. Oli ka mõningaid seinatahvleid. Ruumid olid väikesed, kuna aga ka klassid oma koosseisult olid arvuliselt "pisikesed", siis see muret ei valmistanud.

Õpilased -? Kogu eestlaste rahvusgrupp oli 400 ümber, neist kooliealisi lapsi (6-16 aasta vanused) 75-80. Samal ajal eksisteeris Baltimores juba Eesti Täienduskool. Organisatsioonide esinduse ettepanek nimetatud täienduskooli õpetajaskonnale, alustada Eesti Kooli tööd Baltimores ühisel jõul ja nõul, lükati tagasi. Alustasime nii siis omal käel. Õpilasi kogunes meile 27.

Õppeaineteks: Eesti keel - kaks õppetundi õppepäeval, kodumaa tundmine (Eesti maateadus ja - ajalugu) - üks õppetund vaheldumisi, ja laulmine, üks õppetund igal õppepäeval.

Koolipäevad toimusid igal pühapäeval kella 9-sast kuni kella 12-ni. Igal õppepäeval peeti neli õppetundi, à 45 min. ja vaheajad 5 minutit.

Klassid, mis nimetasime õpperühmadeks, koostasime õpilaste vanuse järele. Moodustasime neli õpperühma ja igas neist olid õpilased üsna mitmest aastakäigust: 6-8 a., 9-11 a., 12-13 a. ja 14-16 a. Järgnevatil õppeaastail kujunes õpilaste vanus veelgi pikematele vahedele - 5. eluaastast kuni 17. eluaastani. Suurim õpilaste arv oli meie koolis 1958-59, 1959-60 ja 1960-61 õppeaastatel - 36. Ajutiste õppejõududena töötasid meie koolis esimeste õppeaastate jooksul veel pr. L. Ülenurm ja pr. Herta Iise. Alates 1957.-58. õppeaastast töötab meiega regulaarselt kaasa pr. Lilian Esop (Hanau Eesti Gümnaasiumi lõpetanud) ja samast ajast alates ka pastor Uno Plank usuõpetuse õpetajana. Samast õppeaastast alates võtsime õppekavva järjekindla õppeainena usuõpetuse ja alusta-

sime iga koolipäeva hommikupalvusega. Samal õppeaastal oli meil õnn saada uued kooliruumid, kuna YWCA International Center asus oma uutesse avaratesse ruumidesse. Uute ruumidega koos oli meil ka õnn kasutada avarat ja nägusat pidusaali avara näitelavaga. Nii siis tulid näitemängud. Kas oli see jõulupuul või kevadpidul-emadepäeval, vahest isegi mõlemal korral.

Alates 1958-59. õppeaastaga töötame igal koolipäeval 5 õppetundi, igal pühapäeval kella 9.00 kuni kella 12.45 päeval. Õppetunni pikkus 40 min. Usuõpetuse-, emakeele- ja laulutunnid toimuvad igal õppepäeval. Eesti ajalugu ja -maateadust õpetame vanemates õpperühmades kaks emakeeletundi ja neis õpperühmades, kus kodumaatundmise-tunde pole, on sellega kolm emakeeletundi, millest üks kasutatakse kodulootunnina.

Alates 1964-65. õppeaastaga on meil õnn töötada juba oma Eesti Maja ruumides. Klassiruumid on avarad ja mugavad, laudadeks tavalised lauad ja toolid, seinatahvlid uued ja väga head.

Meie õpetajate koosseis oli pikemat aega sama, kuni 1965. aasta kevadel õpetaja Tõnis Roosmaa kõrge vanaduse tõttu kaastööst loobus. Samal ajal liitus meie õpetajate perega Aleks. Leinjärv, hakates usuõpetust, emakeelt ja ajalugu õpetama. Ainukene puudus meie praegusel koolimajal on vaid see, et saal on väikene ja lava puudub. Loodame aga, et aja jooksul ka sellest puudusest üle saame.

Õpperaamatutena oleme kasutanud H. Rajamaa Aabits-Lugemikku, Eesti Lugemik I ja II, H. Jänes'e "Meie emakeel" I ja II, "Eesti ajalugu noorsoole" ja Juh. Aaviku "Kooli-leeloš I ja II. 1965.-66. õppeaastal koostas A. Leinjärv konspekti tiivse Eesti ajaloo kokkuvõtte, mis on nüüd edukalt kasutusel. Maateaduse õpetamisel oleme kasutanud mitmesuguseid raamatuid, pildimaterjale, maakaarte ja kontuurkaarte. Eesti füüsiline maakaart ja kontuurkaardid on õppejõudude valmistatud.

Iseärasusi meie koolist

a) Meie kooli asutamisel nimetasime seda Baltimore Eesti Organisatsioonide Täienduskooliks. Kooli pikk nimetus oli tarvilik selle eraldamiseks tookord olemas olnud Baltimore Eesti Täienduskooli tõttu. Paari aasta eest muutsime kooli nime. See on nüüd: Baltimore Eesti Kool. Täienduskooli nime tarvitamine tundus tarbetuna, kuna meie kool ei vasta kuidagi Eestis tegutsenud täienduskooli tüübile.

b) Meie ei piira oma koolis õppimise aega ja meil pole lõpetajaid. Normaalselt õpivad lapsed meie koolis 10-11 õppeaastat ja lahkuvad tavaliselt siis, kui nad on jõudnud Ameerika keskkooli eelviimasesse või viimasesse klassi. On olnud palju juhuseid, kui õpilased meie koolist lahkudes astuvad järgmisel sügisel juba ülikooli.

c) Meie kooli asutamine toimus ajajärgul, mil seltskondliku elu organiseerimine oli veel "täies hoos" ja väga "kõrgeklassiline". Iga seltsikese ja ühingu juhataja või esimees nimetas ennast presidendiks, iga koolikese juhataja oli direktor j.n.e. Ükski meie õpetajaist ei soovinud end enam isegi koolijuhatajaks nimetada. Sellepärast siis pole meil koolijuhatajat olnud, on vaid kooli kirjavahetust korraldav õpetaja.

Baltimore Eesti kooli siht, mille püstitasime, oli lihtne:

1. Õpetame oma lapsi eesti keelt kõnelema, lugema ja kirjutama.
2. Tutvustame lapsi Eesti ajaloo ja maateadusega võimaluste piires.
3. Aitame säilitada meie lastele eesti laulu.
4. Õpetame meie lastele usuõpetust eesti keeles ja üle kõige
5. Suuname eesti laste kasvatust eesti rahvuslikus vaimus, vastukaaluks tuiskele ja tormava Uue Maaailma mõjudele.

Oli hea, et kooli alustamisel saime kaasa tõmmata noori 13.-15. aasta vanuses. Sellest kujunes hea traditsioon. Pealegi oleme tähele pannud, et eesti keele õppimine areneb tõhusamalt just 13.-14. eluaastast alates. Varsti meie kooli kaheteistkümnendat õppeaastat lõpetades selgub, et meie koolist on läbi käinud ja normaalselt kuni 17.-18. eluaastani õppinud eesti noori 20. Samal ajal peab kurvastusega märkima, et meie "drop out'ide" arv on 16. Neist elukoha muutuse tõttu vaid kolm õpilast. Põhjused: "Juba kolm-neli aastat eesti koolis käinud. Küllalt." Sellele lisaks veel: "mis selle eesti keelega ikka peale hakata? J.n.e." Eestluse vaimu kantsiks on eesti kodu. Lapsi ikka veel õpetad ja loodad, et see mõjub neile veel aastate järele; arutute vanematega pole me midagi osanud peale hakata. Baltimores ei eksisteeri teist eesti kooli enam 8-9 aastat, sellele vaatamata on meie asulas vähemalt 40-45 kooliealist ~~las~~ eesti last, kes pole oma jalga veel üle meie kooli läve tõstnud. Teisest küljest aga juba kolmandat aastat käivad meie koolis Washingtonist (D.C.) viie perekonna lapsed (45-50 miili eemal).

Baltimore Eesti Kooli õpetajad on väga vanamoodsed. Pole me veel "väga vanad" aastailt, ainult kuuekümnendate ringis (s.t. viis seitsmest). Ülejäänud on

ju aastatelt "hoopis noorekesed". Viimasel kahel õppeaastal on meid haiguste puhul aidanud veel prouad Paabo, Grabbi ja Ambre - kõik Washingtonist. Nema-ki pole päris noored inimesed, Saksamaal Eesti gümnaasiumides oma hariduse ~~saanud~~ saanud. Meie pole osanud nuriseda meie eestikeelsete õpperaamatute üle. Ainukesed mured, mis meid on vaevanud, on: kuidas kõike õpilastele huvitavamaks teha, kuidas kõiki tarkusi paremini õpilastele edasi anda ja viimaks, kuidas enam laps eesti kooli tuua? Koolimaks oli olguses sootuks väike, ainult § 5 perekonnalt aastas - ruumiüüride ja muude pisikulude katteks. Koolipidude tulud läksid ka muidugi samaks otstarbeks samasse patta. Kaheksa aastat tagasi olid õpetajad protestivalmu täis ja tahtsid palka kah saada. Iga õppetunni eest § 2.-, mustatöölise palga miinimum. See lõi siis seltskonna kihama ja lõi välku. Argumendiks meie poolt oli muidugi: lapsi viiakse klaveritundidesse, viiulitundidesse ja balletti õppima - maksetakse lahkesti § 4.- kuni § 5.- tunnist. Ei arutlegi seda küsimust rohkem, tulemuseks oli tasakaalukamate ja arukamate lastevanemate tõttu kompromiss. Iga perekond maksab § 1.- iga koolipäeva eest, vaatamata sellele, kui mitu last säält koolis käib. Kuna meil on 26-28 õppepäeva õppeaastas, siis ümmardati kogu summa § 25.- perekonnalt, ja õpetajatele maksetakse § 2.- sõiduraha iga koolipäeva eest. Palka muidugi mitte. Mõned õpetajad võtsid nimetatud summa aasta lõpul vastu ja annetasid ~~selle~~ selle tagasi koolile teatavateks otstarveteks:

- a) kooli orkestri heaks,
- b) kooli ekskursiooni heaks,
- c) Baltimore Eesti Maja muretsemise fondi ja veel muudekski otstarveteks.

Osa õpetajaid ei võtnud rahatasu üldse välja. Tänu nimetatud õpetajate teguviisile kogus meie koolile raha, millega saime osta Eesti Maja osatähe, anda maja ehitamisel nimetamisväärset toetust mõningate tarvilikkude vahendite muretsemiseks ja oleme suutnud üsna arvulise käsiraamatute kogu muretseda j.n.e. Organisatsioonide toetus, kuigi algul meie kooli organisatsioonide koolina töötas, oli alati väga väikene, vaid § 50.- kuni § 75.- õppeaastas. Ka praegu on olukord nimetatud küsimuses samaseks jäänud. Oma Eesti Majas pole me ruumide üüri maksnud. See on toetus Baltimore Eesti Seltsilt. Kooliruumide koristamise peame aga ise tasuma ja see summa on aastas § 160.- (võrdluseks - õpetajate sõiduraha kooliaasta kohta tuleb ca § 50.- õpetaja kohta).

Erandiks Baltimore Eesti Kooli suhtes on ehk veel pisikene lisand. Oleme püüdnud kogu kooli olemasolu ajal ka pillimuusikat harrastada. Esimestel aastatel oli orkestri koosseis väga mitmesugune ja koosseisult juhuslik, olenevalt

õpilaste pillimängu kogemustest ja pillide olemasolust. Varem ail aastail olid mängus viiul, klarnet, trompetid, alto-sarved, bariton, akkordionid ja klaver. Alates 1960.a. sügisest alustas suurem grupp järjekindlat tööd pasunatega, millest on nüüd aastate jooksul päris korralik pasunakoor kujunenud. Kokku on meil pasunakooris 17 liiget ja esindatud on kõik vajalikumad pasunakoori pillid: flöödid, klarnetid, saksofon, trompetid, metsasarved, tromboon, bariton, bass, lüüra ja trummid. Kaks vanemat mängijat on juba ülikoolis, aga kooli vilistlastena mängivad meiega alati kaasa. Ka tütarlapsed on vaprad pasunapuhujad (flöödid ja metsasarv). Pillimängu harjutused toimuvad muidugi äripäeva õhtuti ja laupäeviti. Koolipäevadel (pühapäeviti) pole selleks aega.

Meie kooli tulevikust. Õpilasi vist jätkuks aastaiks, õpetajad aga kipuvad väsima. Nooremaid sellele tööle lisaks leida on raske, õieti võimatu. Organisatsioonide kongress (üle USA-line) eesti koolide küsimust päevakorda ei võta. Samuti on USA Rahvuskomitee oma tegevuses kooliküsimusest mööda läinud. Mõned tähtsamad tegelased sääl hulgas on selgesti väljendanud, et eesti kooli küsimus on "lastevanemate mure". - Kurb tunne, ja väsimusetunne muutub sellega juba tüüpiliseks. Ei soovi küll pead longu lasta, raske on seda aga nimetatud tingimustel püsti hoida.

Evald Tammaru